

Vergaderjaar 1984–1985 Nr. 127a

18515

Nadere wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Algemene Weduwen- en Wezenwet, de Algemene Kinderbijslagwet, de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (invoering gelijke behandeling van mannen en vrouwen in de Algemene Ouderdomswet alsmede aanpassing van de overige volksverzekeringen)

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID¹

Vastgesteld 4 maart 1985

De leden van de commissie zouden gaarne het commentaar van de staatssecretaris ontvangen op de notitie van mevrouw H. Snijders-Borst, d.d. 21 februari 1985, welke notitie behalve aan de leden van de commissie ook werd toegezonden aan de staatssecretaris.

Kan hij bevestigen dat de becijferingen in die notitie op zichzelf juist zijn? Zo neen, waarom niet?

Zo ja, op welke gronden acht hij dan hier een marginale druk toelaatbaar die uitgaat boven de marginale druk die in de wetgeving wordt toegepast op de hoogste inkomenscategorie?

Standpunt van de **C.D.A.**-fractie.

Het na uitvoerig overleg met de Tweede Kamer tot stand gekomen wetsvoorstel gaf de leden van de C.D.A.-fractie aanleiding tot de volgende opmerkingen en vragen.

Zij waren van mening dat, zeker in de overgangsfase, een ingewikkeld systeem is ontstaan. Vooral de belastingheffing in 1985 en de pensioenregelingen zullen nog vele vragen en problemen oproepen.

Verder betreurden deze leden dat er voorlopig nog steeds een nadelig verschil voor gehuwd samenwonenden ten opzichte van ongehuwd samenwonenden blijft bestaan.

Met betrekking tot de belastingheffing rees bij deze leden de vraag of de invoering per 1 april 1985 tot gevolg heeft dat alle AOW-genietende vrouwen over 1985 altijd een T-biljet moeten indienen om de teveel betaalde belasting (± f 300) terug te krijgen.

Met betrekking tot de pensioenen wordt het wetsvoorstel met inkomens-toets als aantasting van de AOW als fundament voor de aanvullende pensioenvoorziening gezien (bijvoorbeeld door de Nederlandse Vereniging van Levensverzekeraars NVL, en de leden van de fractie van de V.V.D. in de Tweede Kamer).

De bezwaren spitsen zich hierbij toe op de onzekerheid met betrekking tot de hoogte van de toekomstige AOW+ toeslag waardoor bij de aanvullende pensioenregeling hiaten dan wel dublures zouden ontstaan.

¹ Samenstelling: Franssen (CDA) voorzitter, Van Dalen (CDA), Mw. Uijterwaal-Cox (CDA), Van de Zandschulp (PvdA), Oskamp (PvdA), Heijmans (VVD), Van Tets (VVD), Mw. Vonhoff-Luijendijk (VVD), Mw. Bischoff van Heemskerck (D'66), Mw. Van Leeuwen (PSP), Hoekstra (CPN), Barendregt (SGP), De Gaay Fortman (PPR), Schuurman (RPF), Van der Jagt (GPV).

Heeft de staatssecretaris dit probleem onderkend en (op welke wijze) acht hij dit oplosbaar?

Ook het vervallen van het recht op toeslag wanneer de jongere echtgenoot geen Nederlands ingezetene is vormt een onzekerheid.

De aan het woord zijnde leden stelden er prijs op dat de staatssecretaris in zijn antwoord nog eens ingaat op de eventuele gevolgen voor grens- en gastarbeiders.

In het overgangsbepalingartikel XVI worden de voor 1 april 1985 bestaande afspraken in guldens «bevroren», vooralsnog gedurende maximaal 3 jaren.

Zien deze leden het juist dat een en ander betekent dat de bestaande aanvullende pensioenaanspraken bij $2 \times 50\%$ van de huidige AOW beginnen of, anders gezegd, dat de huidige franchises van kracht blijven en dat hetzelfde geldt voor nieuwe pensioenfondsleden?

Voorts gingen deze leden ervan uit dat pensioenaanpassingen op grond van reeds bestaande regelingen onverlet blijven.

Voorts stelden de aan het woord zijnde leden de volgende vragen: Wordt de mede door de staatssecretaris op middellange termijn beoogde algemene Pensioenwet als vereenvoudigd en geharmoniseerd stelsel van een verplichte aanvullende pensioenvoorziening voor alle werknemers (mannen en vrouwen) door de thans voorgestelde, met een inkomensafhankelijke toeslag gecompliceerde bodemvoorziening, niet belast met hiaten, dubblures of ficties?

Brengt de sociale ontwikkeling niet mee dat een op zichzelf van de gelijkberechtiging van mannen en vrouwen gerechtvaardigde toeslag op een ouderdomsvoorziening ten behoeve van het onderhoud van een hem of haar ten laste komende persoon later (vóór 1 april 1988) kan worden herzien wanneer er een afzonderlijke (gezins)toeslagenwet voor verschillende sociale verzekeringswetten komt?

Waarom reeds nu in dat licht gezien een inkomensafhankelijkheid geïntroduceerd terwijl zo'n instrument eigenlijk structureel al dan niet behoort tot het stelsel van sociale zekerheid, waarvan de herziening integraal nog aan de orde komt?

De berekening van de inkomensafhankelijke toeslag aan de hand van de daarbij gestelde inkomensgrenzen van de verdienende echtgenoot geeft in combinatie met het fiscale systeem een dusdanige ontmoediging aan het verrichten van arbeid dat veel jongere vrouwen van AOW-ers achter worden gesteld.

Is dat niet in strijd met de door de regering bepleite emancipatie van vrouwen?

Standpunt van de **P.v.d.A.**-fractie.

I. Inleiding

De leden van de fractie van de P.v.d.A. onderschreven de uitgangspunten van dit wetsvoorstel: aanpassing van de AOW-uitkering aan het beginsel van gelijke behandeling van man en vrouw door toekenning van individuele uitkeringsrechten, met behoud van het karakter van de AOW als volksverzekering, die zowel voor alleenstaanden als echtparen voorziet in de minimumbehoeftefunctie.

Zij erkenden de problemen van de overgangsfase en de verzwaring van de uitvoeringstaak, maar achtten die bezwaren ondergeschikt aan het belang van invoering van het principe van gelijke behandeling van man en vrouw door toekenning van individuele uitkeringsrechten.

Zij behielden zich het recht voor om bij de openbare behandeling nader in te gaan op enkele problemen rondom de uitvoering en de overgangsfase.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. waren weinig onder de indruk van het door het kabinet gemaakte onderscheid in de begrippen «individualisering» (hetwelk verzelfstandiging inhoudt) en «verzelfstandiging» (hetwelk niet noodzakelijkerwijs individualisering inhoudt) (18515, stuk nr. 8, blz. 6).

Het was hen niet duidelijk op welke wijze het aangebrachte onderscheid tussen deze twee begrippen verhelderend werkt in het debat over de verhouding tussen individualisering en draagkracht (waarbij de laatste mede bepaald wordt door huishoudsamenstelling en aantal inkomens per huishouden).

Meer verhelderend achtten zij een onderscheid tussen de «kostwinners-factor» en de «factor van de besparende werking van een gezamenlijk huishouden». De kostwinnersfactor onderscheidt binnen meerpersoonshuishoudens tussen personen met een afhankelijke partner en personen die de helft van een zgn. tweeverdienerssituatie uitmaken. Naarmate herverdeling van arbeid slaagt en individuele economische zelfstandigheid gerealiseerd wordt, verdwijnt de kostwinnersfactor. Vanuit het streven naar individuele economische zelfstandigheid is de kostwinnersfactor dan een tijdelijke factor. De factor van de besparende werking van een gezamenlijke huishouding onderscheidt tussen alleenstaanden en samenwonenden en verdisconteert het relatief grotere aandeel van de vaste lasten in het uitgavenpatroon van een alleenstaande, zodat op minimumniveau een gelijk welvaartsniveau resteert. Verdiscontering van de factor van de besparende werking van een gezamenlijke huishouding zal een blijvend karakter hebben, voorzover thans te overzien. Reductie van het begrip individualisering tot een rekenkundige formule, waarbij $1 + 2 = 2$ en de helft van twee één is, betekent op minimumniveau *per definitie* een relatieve verpaupering van de alleenstaanden en zal, gezien de gigantische meeruitgaven van de formule $2 \times 70\% = 140\%$, een neerwaartse druk op de minima uitoefenen en daarom waarschijnlijk eveneens leiden tot een absolute verpaupering van alleenstaanden op minimumniveau. Indien een dergelijke relatieve en waarschijnlijk ook absolute verpaupering van alleenstaanden zou leiden tot een materiële dwang tot samenwoning zou het streven naar individuele economische zelfstandigheid omslaan in een karikatuur van zichzelf.

Onderschrijft het kabinet bovenstaand onderscheid tussen de kostwinnersfactor als in principe tijdgebonden en de factor van de besparende uitwerking van een gezamenlijk huishouden als – voorzover overzienbaar – constante factor?

De aan het woord zijnde leden betreurden het dat het kabinet zo dogmatisch vasthoudt aan het uitgangspunt «dat de overheid (behalve als werkgever in de collectieve sector) in beginsel geen verantwoordelijkheid draagt voor de inhoud van de aanvullende pensioenvoorzieningen» (18515, stuk nr. 8, blz. 20).

De discussie rondom de individualisering (de leden van de P.v.d.A.-fractie maakten het onderscheid tussen individualisering en verzelfstandiging dus niet!) van de AOW-uitkeringen werpt opnieuw een schril licht op het voor een leek vrijwel ondoordringbare doolhof van de in zeer groot aantal varianten divergerende en niet op elkaar afgestemde aanvullende pensioenregelingen. Na de decennia van de zich onopgelost voortslepende problematiek van de pensioenbreuk worden we opnieuw geconfronteerd met de euvelen van geprivatiseerde en sterk divergerende regelingen. Het stelde de aan het woord zijnde leden teleur dat het kabinet de individualisering van de AOW als bodempensioen niet heeft aangegrepen als mogelijkheid om via aanvullende wetgeving althans te komen tot een begin van harmonisatie van begrippen en onderlinge afstemming op elkaar van de aanvullende pensioenvoorzieningen.

II. Concrete vragen op onderdelen

1. In stuk 18515 nr. 8, blz. 7, lezen de aan het woord zijnde leden : «De EG-commissie komt begin volgend jaar met een definitief verslag» (over de interpretatie en toepassing van de derde EG-richtlijn).

Is dit verslag inmiddels verschenen?

Zo ja, kan het aan de Eerste Kamer verstrekt worden?

Zo niet, wanneer is dit verslag te verwachten?

2. Kan nader toegelicht worden aan de hand van rekenvoorbeelden waarom een glijdende schaal «voor allen die voor een toeslag in aanmerking komen, een impliciet marginaal tarief van 100% op het inkomen van de jongere echtgenoot (zou) leggen»? (18515, stuk nr. 8, blz. 14).

3. Kan het kabinet een actueel overzicht verschaffen over de uiteenlopende vrijlatingszones, voordat partnerinkomen een rol speelt, bij de diverse kostwinnerstegemoetkomingen in de verschillende sociale zekerheidsregelingen?

3a. Is de indruk juist dat deze vrijlatingszones thans in toenemende mate gaan divergeren, met als uitersten een heel royale vrijlatingszone in de AOW en heel krappe (goed)deels tijdelijke, vrijlatingszones in de ABW?

3b. Toetst het kabinet deze vrijlatingszones consequent en periodiek aan benadrukking van de eigen verantwoordelijkheid van het individu voor inkomensverwerving, het belang van (her)intrede tot het arbeidsproces en terugdringing van grijze en zwarte circuits?

3c. Toetst het kabinet de uiteenlopende vrijlatingszones in diverse sociale zekerheidsregelingen eveneens aan het streven naar vereenvoudiging van de sociale zekerheid, grotere inzichtelijkheid voor de burgers en vergroting van het maatschappelijke draagvlak?

3d. Zo ja, werkt het kabinet aan althans een iets grotere harmonisatie van de uiteenlopende vrijlatingszones in de diverse sociale zekerheidsregelingen met verdiscontering van de overwegingen onder b. en c. genoemd, en met een onderbouwing bij eventueel resterende differentiaties?

Wanneer zijn daartoe eventueel concrete voorstellen te verwachten?

4. De leden van de P.v.d.A.-fractie onderschreven van harte de uitgesproken wens van het kabinet om te komen tot een *integrale* benadering van het vraagstuk van gelijke behandeling van huwelijkse en niet-huwelijkse samenlevingsvormen en de wens daarbij de evaluatie van de tweeverdienersbelastingwetgeving, te betrekken. In dit verband intrigeerde hen de herhaalde, kennelijk weloverwogen, formulering die rept over «een integrale aanpak van dit vraagstuk, zeker op het terrein van de sociale zekerheid» (18515, stuk nr. 3, blz. 9) en : «een integrale aanpak van deze problematiek, zeker op het terrein van de sociale zekerheid» (18515, stuk nr. 8, blz. 11). De vrijwel indientieke formulering verradt zeer bedachtzame afweging. In dit verband stelden de leden van de P.v.d.A.-fractie de volgende vragen:

a. Waarop, is gekozen voor een (beperkende?) formulering achter de komma, «zeker op het terrein van de sociale zekerheid»?

b. Duidt deze formulering wellicht op de overweging dat zulks *bij voorrang* op het terrein van de sociale zekerheid dient te geschieden, waarbij – eventueel in een latere fase – harmonisatie volgt met andere terreinen, zoals belastingen en erfrecht?

c. Welke is in dit verband de reikwijdte van het terrein van de sociale zekerheid? Vallen hieronder ook bijvoorbeeld de Ziekenfondswet en de – wettelijke en geprivatiseerde – regelingen van nabestaandenpensioenen?

d. Behoort tot de «integrale aanpak» van het vraagstuk eveneens harmonisatie/uniformering van uiteenlopende begrippen in wetgeving, regelgeving of jurisprudentie (zoals «gezamenlijke huishouding», «economische eenheid», «economische belangengemeenschap» en «woningdelers» en eventueel nog bestaande andere begrippen en termen)?

e. Wordt bij de «integrale aanpak» ook de modaliteit serieus bestudeerd, waarbij ongehuwden, die in enigerlei verband samenwonen zelf kunnen kiezen voor *hetzij* gelijke behandeling met het huwelijk (via aanmelding en registratie), *hetzij* behandeling als alleenstaanden? Denkbare voordelen van zo'n modaliteit zouden naar de mening van de aan het woord zijnde leden kunnen zijn: vergroting van de keuzemogelijkheid van individuen en het terugleggen van de verantwoordelijkheid naar de burgers in een situatie, waarin men bij meer gevarieerde samenwoningspatronen steeds minder de mate van overeenkomst met het huwelijk kan vaststellen, en eliminatie (althans drastische reductie) van privacy- en fraudegevoeligheid

en sterke vereenvoudiging van de uitvoeringspraktijk. Bij een dergelijk terugleggen van verantwoordelijkheid naar de burger zou – om oneigenlijk of opportunistisch hanteren te voorkomen – een eenmaal gemaakte keus voor gelijke behandeling met het huwelijk door middel van aanmelding in principe moeten voortduren, zolang de samenwoning op één adres/achter één voordeur voortduurt. De overheid zou in een gecoördineerd beleid een samenhangend pakket van potentiële voor- en nadelen moeten samenstellen voor gelijke behandeling van samenwoning met het huwelijk, dat de belastingwetgeving, de sociale zekerheid, ziekenfonds, pensioenen, nabestaandenregeling, erfrecht, «gezinsreducties», openbaar vervoer, aantal malen dat luister- en kijkgeld verschuldigd is, etc. behelst.

Graag vernamen de aan het woord zijnde leden of ook deze modaliteit bestudeerd wordt op voor- en nadelen bij de «integrale aanpak» van het vraagstuk van gelijke behandeling van huwelijk en niet-huwelijkse samenwoningsvormen. Zo niet, waarom niet?

5. Zijn gegevens bekend over het gemiddeld leeftijdsverschil van echtparen, waarvan de ene partner boven en de andere partner beneden de 65 jaar is? Kunnen gegevens over leeftijdsverschillen verder uitgesplitst worden en gecombineerd met de mate van arbeidsparticipatie van de jongere partner?

Het standpunt van de V.V.D.-fractie

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met teleurstelling kennis genomen van het wetsvoorstel en de door de Tweede Kamer aangebrachte amendering. Het resultaat van de gezamenlijke inspanning van de staatssecretaris en de meerderheid «aan de overzijde» is, dat de alom als een heldere en goed begrijpelijke wet bekend staande AOW even onduidelijk dreigt te worden als – helaas – vele andere sociale zekerheidswetten.

Erkent de staatssecretaris dat zijn legislatieve productie – mede door het streven naar inkomensafhankelijkheid – haaks staat op het doel van dit kabinet om te dereguleren?

Deze leden constateerden het bovenstaande met temeer spijt, omdat de opzet van het wetsvoorstel – de verzelfstandiging van uitkeringsrechten – door hen ten zeerste wordt toegejuicht.

Deze leden hadden tot hun verbazing opgemerkt dat de staatssecretaris de inkomensafhankelijkheid tot principe heeft verheven (Handelingen Tweede Kamer, blz. 2913 lk). Noch in de vakliteratuur voor sociale verzekeringen, noch in het regeerakkoord wordt, naar deze leden meenden te weten, dit principe aangetroffen. Kan de staatssecretaris dan ook mededelen door wie, wanneer en ter gelegenheid waarvan dit principe is aanvaard?

Zij wezen er in dit verband op dat in het discussiestuk over de herziening van het stelsel de inkomensafhankelijkheid wordt genoemd als een mogelijkheid om «in theorie» het probleem op te lossen dat bij volledige individualisering het vervangend inkomen blijft beneden het voor de leefeenheid geldend sociaal minimum (17 475, blz. 25). De inmiddels ingevoerde minimumdagloonbepalingen in de WW en de WWV houden volgens het oordeel van deze leden geen principiële koerswijzigingen in, maar zij zijn een – tijdelijke – maatregel uit overwegingen van bezuiniging.

Deze leden zetten voorts vraagtekens achter de vergelijking van de staatssecretaris tussen *inkomensonderzoeken* zoals in het onderhavige wetsvoorstel voorgesteld en onderzoeken naar de gedane *uitgaven* voor een kind ter verkrijging van kinderbijslag (Handelingen Tweede Kamer, blz. 2939 lk). Volgens deze leden gaat iedere vergelijking mank, en de opmerking: «Het is volledig eigen aan de in de sociale verzekeringswetgeving, in de loondervingswetgeving neergeslagen minimumdagloongaranties» is naar hun mening door bovenstaande vergelijking dan ook niet geadstrueerd.

De leden van de V.V.D.-fractie zouden graag een nadere toelichting hebben op het staatje op blz. 2 van de nota naar aanleiding van het eindverslag, met name wat betreft de deelnemingspercentages (in arbeids-

jaren) van vrouwen tussen 60 en 64 jaar. Uit deze leeftijdscategorie komt immers het grootste deel voort van de echtgenotes van de 65 jaar geworden man. Rechtvaardigt een percentage van 6,1 over 25 jaar – 4,2% over 5 jaar – een systeem van inkomensafhankelijke toeslagen, of gaat het hier om marginale bedragen?

Kan de staatssecretaris dan ook een uiteenzetting geven – tegen de achtergrond van het voorafgaande – van de ongeveer f 400 mln. gulden die met ongetoetste toeslagen zijn gemoeid?

De aan het woord zijnde leden vroegen de staatssecretaris voorts – terugkomend op de discussie tijdens de behandeling van wetsvoorstel 18 625 – waarom het onderhavige wetsvoorstel terugwerkt tot 1 januari, en niet tot 1 december. Aangezien het AOW-pensioen wordt uitgekeerd met ingang van de maand waarin de gerechtigde 65 jaar wordt, zouden vrouwen die tussen 23 en 31 december jl. deze leeftijd hebben bereikt en een man jonger dan 65 jaar hebben, met ingang van 1 december – en niet terugwerkend tot 1 januari – recht hebben. Hoeveel vrouwen in deze categorie hebben een aanvraag ingediend? Heeft de staatssecretaris reeds vernomen of na afwijzing over december beroepsprocedures zullen volgen?

De staatssecretaris staat op het standpunt, zo hadden deze leden opgemerkt, dat de extra kosten voor de pensioenfondsen afhankelijk zullen zijn van onderhandelingen tussen partijen en dat hij het volste vertrouwen heeft in een goede prioriteitenafweging. Deze leden vroegen zich af of hij zich in deze niet al te vrijblijvend opstelt. Immers, in de AOW zijn – artikel 60 e.v. – de pensioenfondsen bepaalde verplichtingen opgelegd. Heeft de wetgever door aldus te handelen niet een zekere mede-verantwoordelijkheid op zich genomen?

De aan het woord zijnde leden meenden dat voldoende bekend is dat zij van mening zijn dat het karakter van de AOW, waarbij de aanspraken worden verworven naar rato van de jaren van premiebetaling en mede als fundament voor de totale pensioenvoorziening, zich niet verdraagt met inkomensafhankelijkheid. Dit geldt zelfs voor een beperkt aantal gevallen of voor een beperkte tijd. Hoewel zij dit standpunt voorop stellen wilden zij niettemin enige vragen stellen over het voorstel zoals het nu voorligt.

Zo wilden deze leden gaarne vernemen hoe de premie voor de bejaardenziekenfondsverzekering er door de AOW-splitsing uit zal komen te zien.

Voorts vroegen deze leden zich af hoe inkomensafhankelijkheid op een termijn van drie, maar in hoofdzaak acht jaar kan worden beargumenteerd. Deze is immers om inkomenspolitieke redenen ingebracht want de Derde Richtlijn noopte daartoe geenszins. Was het niet beter geweest deze jaren te benutten om nog eens weloverwogen te bezien hoe de AOW er in de toekomst uit moet zien en niet nu al een beslissing daarover te nemen?

Voorts vroegen deze leden of als een in het buitenland verblijvende echtgenote geen zelfstandige premie betaalt zij de eventuele jaren van vóór 1957 zou verspelen. Ook vroegen zij de aandacht voor de uitvoeringsorganen zoals bedrijfs- en ondernemingspensioenfondsen die de AOW tezamen met het aanvullend pensioen uitkeren. Is het waar dat de Sociale Verzekeringsbank niet bereid is deze procedure voort te zetten voor het nu ontstane «vrouwdeel» van de in tweemaal 50% van de huidige uitkering voor gehuwden gesplitste uitkering?

Zo ja, is de bewindsman dan bereid de Sociale Verzekeringsbank te instrueren de vereiste vergunningen af te geven teneinde complicaties voor de betrokken bejaarden en voor de uitvoeringsorganen te voorkomen?

Is hij voorts bereid in overleg met zijn collega van Financiën regelingen te treffen terzake van de fiscale effecten?

Kan trouwens inzicht worden gegeven in de fiscale derving die uit de verzelfstandiging van het vrouwdeel zal voortvloeien?

Vervolgens vroegen deze leden of geen lering moet worden getrokken uit de reacties van vele gehuwde vrouwen op de daling van hun netto beloning als gevolg van de tweeverdienerswetgeving. Zal dit wetsvoorstel niet tot dezelfde effecten leiden? Welke zullen de cumulatieve effecten zijn?

Standpunt van de P.S.P.-fractie

In deze voorbereiding wensten de leden van de fractie van de P.S.P. zich te bepalen tot enige vragen rond de verschillen tussen het oorspronkelijke wetsvoorstel en de nu voorliggende geamendeerde vorm.

Kan aangegeven worden welke volgens de regering de effecten van het geamendeerde wetsvoorstel op de koopkrachtontwikkeling zullen zijn in vergelijking met de ingeschatte effecten van het oorspronkelijke wetsvoorstel?

Kan in eenzelfde vergelijking ingegaan worden op de mogelijke verschillen in effecten op de inkomensafhankelijkheid en daarmee individualisering van betrokkenen?

Schat de regering de verschillen tussen het geamendeerde en het oorspronkelijke wetsvoorstel zo gering in dat geen nieuw advies van de Raad van State nodig werd bevonden, of was hier het 'tijdsargument' doorslaggevend?

Standpunt van de G.P.V.-fractie

Het lid van deze fractie memoreerde dat in de Tweede Kamer uitvoerig is gesproken over de optredende schokeffecten bij de toeslagregeling. De staatssecretaris heeft in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer medegedeeld dat deze schokeffecten slechts incidenteel zullen optreden (blz. 14).

Kan de staatssecretaris dit oordeel met argumenten onderbouwen en in welke orde van grootte zal dit «incidenteel» kunnen worden ingeschat?

De Raad van State pleit voor een inkomensafhankelijke toeslag en stelt dat de meerkosten daarvan uit de opbrengst van de verzelfstandiging van de premieplicht kunnen worden bestreden. De staatssecretaris erkent dit maar stelt daar tegenover dat het kabinet de noodzaak hiervoor niet aanwezig acht nu een uitkering te verlenen ten behoeve van diegene die door middel van eigen inkomsten in hun onderhoud kunnen voorzien.

Uit de aan de Eerste Kamer toegezonden brieven blijkt evenwel dat vooral AOW-gerechtigden zonder eigen pensioen (of heel klein pensioen) toch wel zwaar getroffen worden door de reductie op de toeslag.

Welke is de visie van de staatssecretaris op deze kennelijk veel voorkomende situatie?

De staatssecretaris stelde in de Tweede Kamer dat tegenover het voordeel dat ongehuwd samenwonenden hebben, namelijk $2 \times 70\%$, er het nadeel tegenover staat dat, indien één der partners nog geen 65 jaar is de oudere partner geen toeslag krijgt.

Is het niet zo dat $2 \times 70\%$ kwantitatief veel vaker zal voorkomen dan $1 \times 70\%$? Is de $2 \times 70\%$ situatie niet in strijd met het uitgangspunt van de staatssecretaris dat aan de uitkeringskant blijvend uitgegaan moet worden van de besparende werking van het gezamenlijk voeren van een huishouding?

De staatssecretaris streeft ernaar dit verschil zo spoedig mogelijk op te heffen. Staat hem al voor ogen hoe dit kan geschieden en of dit nog in deze kabinetsperiode zal lukken?

De voorzitter van de stuurgroep ISMO, de heer Van Bijsterveld, heeft – aldus het aan het woord zijnde lid – bij het aanbieden van het eindrapport de regering en het parlement verweten dat de overheid op het gebied van wetgeving haast om fraude vraagt. Ook bij de laatste wetgeving, zo was het niet malse oordeel, is men zich volstrekt niet bewust geweest van de controlemoeilijkheden bij uitvoering en de fraudegevoeligheid. Als voorbeeld werd genoemd het voorliggende wetsvoorstel. Ook de Raad van State kwam tot ditzelfde oordeel. Wat vindt de staatssecretaris van dit oordeel?

De voorzitter van de commissie,
Franssen

De griffier van de commissie,
Mevrouw Dijkstra-Liesveld